

Hybridní válka jako nový fenomén v bezpečnostním prostředí Evropy

Aktualizované a rozšířené druhé vydání

Hybridní válka jako nový fenomén v bezpečnostním prostředí Evropy

Výzkumně prezentační projekt Jagello 2000
realizovaný ve spolupráci
s Fakultou sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně
a se Zastoupením Evropské komise v České republice.

Aktualizované a rozšířené druhé vydání

Pro Informační centrum o NATO vydalo Jagello 2000.

Praha – Ostrava 2016

KATALOGIZACE V KNIZE - NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Hybridní válka jako nový fenomén v bezpečnostním prostředí Evropy. -- Aktualizované a rozšířené 2. vydání. -- Praha ; Ostrava : pro Informační centrum o NATO vydalo Jagello 2000, 2016. -- 29 stran

„Výzkumně prezentační projekt Jagello 2000 realizovaný ve spolupráci s Fakultou sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně a se Zastoupením Evropské komise v České republice“

ISBN 978-80-904850-4-4 (Jagello 2000)

355.01-022.324 * 355.45 * (4)

- Severoatlantická aliance
- hybridní válka
- obrana státu -- Evropa -- 21. století
- studie

355/359 - Vojenství. Obrana země. Ozbrojené síly [15]

© Jagello 2000, 2016

ISBN 978-80-904850-4-4

Obsah

Předmluva (k druhému vydání – 2016) <i>Petr Zlatohlávek</i>	7
Úvod <i>Petr Zlatohlávek</i>	9
I. Koncept a potenciál hybridní války a jak proti ní bojovat <i>Zdeněk Kříž, Zinaida Bechná, Peter Števkov</i>	10
1. Hybridní válka jako pojem a koncept	10
1.1. Návrh definice hybridní války	10
2. Aplikace prvků hybridní války proti Gruzii a Ukrajině	11
2.1. Gruzie 2008	11
2.2. Ukrajina 2014 - 2015	12
3. Jde o nový přístup? Česká akademická debata o hybridní válce	13
3.1. Česká akademická debata o hybridní válce	14
4. Potenciál hybridní války	15
5. Výhled do budoucna: návrh možných opatření ke zlepšení schopnosti státu čelit hybridní válce	16
6. Reakce NATO na hybridní hrozby	18
Literatura	20
II. Zvyšování odolnosti České republiky proti hybridním hrozbám <i>Miroslav Mareš</i>	24
1. Úvod	24
2. Historická zkušenost	24
3. Současné hrozby	25
4. Mezinárodní dopad na českou odolnost	25
5. Reflexe hybridních hrozeb a hybridní války v českých strategických dokumentech	26
6. Institucionální změny	26
7. Hlavní nedostatky	26
8. Závěrečná doporučení	27
Literatura	28

Předmluva (k druhému vydání – 2016)

Na základě úspěchu loňského prvního ročníku výzkumně-přezentačního projektu *Hybridní válka jako nový fenomén v bezpečnostním prostředí Evropy* realizovalo letos Jagello 2000 – opět ve spolupráci se Zastoupením Evropské komise v Praze a Masarykovou univerzitou v Brně – druhý ročník akce, jehož výsledkem je aktualizované a rozšířené vydání stejnojmenné publikace.

Už před rokem bylo jasné, že důvodů pokračovat v našem projektu bude víc než dost. Mezinárodní bezpečnostní prostředí se nezklidňuje a šíře bojových aktivit, které lze zahrnout pod koncept hybridních hrozeb, se rozrůstá. A objevují se nejen v oblastech nám relativně vzdálených jako východní Asie, Blízký východ či Gruzie a Ukrajina (na poslední dvě se při novodobém výzkumu hybridních hrozeb odkazuje nejčastěji), ale i přímo v členských zemích NATO, vč. České republiky. Na tuto problematiku se zaměřil i summit NATO ve Varšavě v červenci 2016, jehož výsledné komuniké¹ na hybridní hrozby více jak tucetkrát explicitně upozorňuje.

Důvodem pokračování projektu byl tedy jednoznačně narůstající význam tématu, přičemž původních českých zdrojů k němu je stále minimum. Loňské, první vydání publikace *Hybridní válka jako nový fenomén v bezpečnostním prostředí Evropy*, zpracované předními českými odborníky na základě výzkumu a seminářů konaných na Masarykově univerzitě v Brně a Dnech NATO v Ostravě, patří k prvním vlašťovkám na poli českého výzkumu hybridních hrozeb a autoři v ní mj. předložili definici této problematiky a její dopady na Českou republiku. Vzhledem ke značné domácí i zahraniční poptávce po českých vstupech k tématu jsme loni publikaci vydali kromě české také v anglické jazykové mutaci, která původně vyšla ve sborníku k polské prestižní mezinárodní konferenci *Warsaw Security Forum 2015*.²

TCílem letošního, druhého ročníku projektu bylo kromě zhodnocení dynamického vývoje v této oblasti za poslední rok zejména posunout výzkum k otázce posílení odolnosti České republiky vůči hybridním hrozbám. Z tohoto důvodu došlo k rozšíření okruhu odborníků (mj. prof. Miroslav Mareš) a přizvání zahraničních expertů k reflexi vývoje v mezinárodním prostředí a dopadů na Českou republiku. Po měsících příprav se skupina sešla na semináři konaném 16. září 2016 v rámci odborných doprovodných programů Dnů NATO v Ostravě.

Výsledná publikace *Hybridní válka jako nový fenomén v bezpečnostním prostředí Evropy* po zohlednění připomínek a doplnění letos vychází ve druhém, aktualizovaném a

1 Warsaw Summit communique. 9 July 2016.

Available at: http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_133169.htm

2 *Road to Warsaw Security Forum 2015*. Warsaw: Casimir Pulaski Foundation, 2015

rozšířeném vydání. Kromě doplnění původního textu, mj. o výsledky summitu NATO ve Varšavě z července 2016 a zhodnocení českého akademického výzkumu této problematiky, obsahuje publikace zejména novou kapitolu *Zvyšování odolnosti České republiky proti hybridním hrozbám*.

Petr Zlatohlávek
Jagello 2000

Úvod

Evropa od roku 2014 intenzivně čelí novému druhu hybridních bezpečnostních hrozeb, které v sobě spojují celou řadu různých způsobů válčení - od použití konvenčních, nepravidelných či speciálních vojenských jednotek, přes informační, ekonomické a kybernetické prostředky až po teroristické činy a kriminální aktivity. Tyto hrozby jsou aktuální i pro Českou republiku.

Efektivní reakce na tyto hrozby bude muset být nejen dlouhodobá, ale rovněž si vyžádá komplexní přístup všech bezpečnostních složek, vedle armádních a tajných služeb také policie a celní správy. V českém prostředí zatím chybí jasná definice hybridních hrozeb, stejně jako doposud neproběhla odborná diskuse relevantních aktérů zaměřená na připravenost bezpečnostních složek (ČR) a na jejich schopnosti na ně adekvátně reagovat. Sdružení Jagello 2000 proto společně s Fakultou sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně (FSS MU) a ve spolupráci se Zastoupením Evropské komise v České republice realizovalo od května do září 2015 výzkumně prezentační projekt, jehož výsledkem je tento odborný podklad k tématu hybridní války.

První částí projektu byl odborný seminář na FSS MU konaný v červenci 2015 v Brně určený pro přední české experty zabývající se danou problematikou, na jehož podkladě byla vypracována první verze odborného podkladu s návrhem definice hybridní hrozby a doporučenými postupy pro obranu proti ní.

Druhou fází projektu byl workshop pro představitele bezpečnostních složek České republiky zaměřený na praktickou připravenost, na němž byl zpracovaný podklad představen odborné veřejnosti – auditorium zahrnovalo mj. zástupce Ministerstva obrany ČR, Ministerstva zahraničních věcí ČR, Ministerstva vnitra ČR, Policie ČR, Národního bezpečnostního úřadu, Celní správy ČR a akademické sféry. Tato akce proběhla v pátek 18. září 2015 v rámci odborných doprovodných programů Dnů NATO v Ostravě, na jejichž realizaci pořádající sdružení Jagello 2000 dlouhodobě spolupracuje se všemi složkami integrovaného záchranného systému.

Výsledkem těchto diskuzí je následující podklad, který zohledňuje vstupy a připomínky z celého průběhu projektu. Autory textu jsou Zdeněk Kříž, Zinaida Shevchuk a Peter Števkov z Masarykovy univerzity.

*Petr Zlatohlávek
Jagello 2000*

I. Koncept a potenciál hybridní války a jak proti ní bojovat

Zdeněk Kříž, Zinaida Bechná, Peter Števkov

1. Hybridní válka jako pojem a koncept

Válka je v Clausewitzově pojetí chápána jako pokračování politiky státu násilnými prostředky, které jsou použity k donucení protivníka vykonat naši vůli. Primární roli v tomto pojetí hraje použití ozbrojeného násilí v jeho symetrické anebo asymetrické formě. Za tímto účelem jsou užity všechny prostředky společnosti, jak bylo později rozpracováno v konceptu totální války. Hybridní válka sice slouží stejnému účelu, tedy dosažení politických cílů, které mohou být velmi rozmanité, nicméně od války v Clausewitzově pojetí (dále také klasická válka) se v mnohých aspektech odlišuje.

Odborná debata o hybridní válce začala v zahraniční literatuře dávno před ruskou invazí na Ukrajinu. Podle našeho názoru její slabina spočívá v tom, že dostupné definice nestanovují jednoznačná demarkační kritéria pro rozlišení klasického a hybridního válčení. Pokud chceme odlišit hybridní válku od klasické války, je podle našeho soudu vhodné jako hlavní demarkační kritérium použít prostředky, které jsou prioritně využívány pro dosažení cílů války. **Pro hybridní válčení je důležité, že nevojenské prostředky subverzivní povahy mají sehrát hlavní roli.** V ideálním případě nemusí být vojenská síla útočícím státem otevřeně vůbec použita. Cílem útočnicka je ovládnout mysl politického vedení a obyvatel napadeného státu pomocí propagandy (psychologické operace), klamných operací a zastrášování terorem. **Pokud již je vojenská síla použita, je použita na zapřenou.** Užití demarkačních kritérií priority nevojenských nástrojů subverze a vedení boje na zapřenou umožňuje jednoznačně odlišit hybridní válku od jiných typů válek.

1.1. Návrh definice hybridní války

Hybridní válka je ozbrojený konflikt vedený kombinací nevojenských a vojenských prostředků s cílem jejich synergickým efektem přinutit protivníka k učinění takových kroků, které by sám o sobě neučinil. Alespoň jednou stranou konfliktu je stát. Hlavní roli při dosažení cílů války hrají nevojenské prostředky v podobě psychologických operací a propagandy, ekonomických sankcí, embarg, kriminálních aktivit, teroristických aktivit a jiných subverzivních aktivit obdobného charakteru. Vojenské operace útočnicka jsou vedeny na zapřenou nepravdělnými silami kombinujícími symetrické a asymetrické způsoby vedení bojové činnosti proti celé

společnosti a zejména proti jejím politickým strukturám, orgánům státní správy a samosprávy, ekonomice státu, morálce obyvatelstva a ozbrojeným silám.

2. Aplikace prvků hybridní války proti Gruzii a Ukrajině

2.1. Gruzie 2008

Rusko-gruzínský ozbrojený konflikt v létě roku 2008 vypukl v době olympijských her v Pekingu a vyvolal v mezinárodním prostředí silné znepokojení. Podle některých expertů šlo dokonce o první ozbrojené střetnutí mezi Západem a Východem po skončení studené války. Hlavním cílem Ruska bylo zachování svého vlivu prostřednictvím vojenských operací, uznání nezávislosti dotčených regionů a zajištění významné vojenské přítomnosti na těchto územích. V neposlední řadě Rusko „pohřbilo“ šance Gruzie na dosažení členství v NATO v blízké budoucnosti, o což Gruzie usiluje od roku 2002. **V tomto případě nešlo o hybridní válku ve smyslu výše navržené definice. Šlo o válku v klasickém pojetí, ve které Rusko otevřeně vojensky intervenovalo a využívalo prvky hybridního válčení k přípravě a podpoře vedení bojových operací.** Dosažení politických cílů operace došlo primárně použitím vojenské síly a prvky hybridního válčení (ekonomické sankce a embarga, informační válka, válka v kyberprostoru atd.) sehrály spíše podpůrnou roli.

Obě strany ozbrojeného konfliktu vedly intenzivní informační válku, což ztěžuje oddělení faktů od úmyslně šířených dezinformací. Těto válce dominovala tři hlavní témata:

1. Gruzie a zejména prezident Saakašvili byli agresori;
2. Rusko bylo nuceno zasáhnout na obranu svých občanů a zabránit humanitární katastrofě (defensivní charakter);
3. Západ nemá žádný legitimní důvod pro kritiku Ruska, protože Rusko pouze činí to, co Západ učinil roku 1999 v Kosovu.

Souběžně s informační válkou proti Gruzii proběhla také válka kybernetická. Celkem bylo napadeno na 38 gruzínských stránek včetně stránky gruzínského prezidenta, ministerstva zahraničních věcí, národní banky, parlamentu a nejvyššího soudu. Tyto útoky byly centrálně řízeny a koordinovány.

Je obtížné hodnotit výkonnost ruské armády, jelikož dodnes není zcela zřejmé, zda se jednalo o předem plánovanou a pečlivě připravenou vojenskou operaci, nebo zda šlo o oboustranně nečekanou válku, na kterou žádná z konfliktních stran nebyla předem připravena. Nicméně rychlost nasazení ruských vojenských sil v hornatém

terénu, brzké otevření druhé fronty v Abcházii, ruská špionážní činnost v regionu, vojenské provokace v předvečer války, sestřelení gruzínského bezpilotního letounu a v neposlední řadě i ruské vojenské cvičení v regionu (“Kavkaz 2008”) svědčí o připravenosti Ruska k eskalaci konfliktu. Konflikt přesto odhalil mnoho ruských nedostatků, zejména pak slabiny v koordinaci pozemních, námořních a vzdušných sil. Podle dostupných zdrojů důležitou roli ve vojenských operacích sehrály výsadkové jednotky a síly zvláštního určení. Reformy, které oznámil ruský prezident bezprostředně po válce, odrážejí záměry zlepšit schopnost Ruska účinně vést kampaně za použití moderních technologií a operačních postupů.

2.2. Ukrajina 2014 - 2015

Rusko vůči Ukrajině použilo a používá širokou škálu vojenských (asymetrických i symetrických), ekonomických, informačně-propagandistických, diplomatických a pravděpodobně i kybernetických prostředků boje.

Činnost ruské diplomacie samozřejmě není v textu tohoto rozsahu a účelu možné shrnout, v krátkosti však lze konstatovat, že Rusko se na půdě světových organizací snaží o oslabení Kyjeva, a to zejména prosazováním federalizace Ukrajiny. Z ekonomických prostředků jde především o manipulaci s cenou za dovážený ruský zemní plyn a omezující netarifní opatření na ukrajinské potravinářské zboží. Obzvláště závažné jsou pro ukrajinskou ekonomiku sankce v podobě zákazu využívání ruského vzdušného prostoru ukrajinskými aeroliniemi.

Rusko využívá tzv. novou propagandu, která nemá za cíl recipienta přesvědčit, nýbrž jej znejistit v tom, co je pravda a čemu lze důvěřovat. V rámci dosažení podpory válečnému konfliktu u domácí populace Rusko využívá širokou škálu mediálních prostředků, především státní televize, které jsou svým pokrytím Ukrajiny schopné významně ovlivnit i tamní veřejné mínění. Zmínit lze například Russia Today, Hlas Ruska, Sputnik, tiskovou agenturu TASS nebo agenturu RIA Novosti. Za zmínku stojí i z víceřech zdrojů potvrzená existence tzv. armády vládou placených trolů, tedy internetových blogerů a diskutérů, kteří na domácích a světových webech přispívají do příspěvků, ve kterých prezentují ruskou vládou preferovaný názor.

V případě kybernetické roviny bylo zaznamenáno několik útoků na ukrajinské vládní weby a systémy (např. ukrajinský sčítací volební elektronický systém, útok na ukrajinské dopravní síť nebo útoky na webové stránky dobrovolnických praporů). Není však s jistotou možné určit, jestli šlo o práci ruských silových složek. Zároveň je potřeba zdůraznit, že všechny kybernetické útoky jsou jen vrcholem ledovce. Rozsah ruských kybernetických útoků pomocí malwaru nebo spywaru

nebude nikdy možné s určitostí stanovit, pokud se Rusko těchto informací nevzdá dobrovolně (nebo pokud neuniknou).

Ve vojenské dimenzi jsou Rusko a separatisté schopní do konfliktu nasadit široké spektrum jednotek. Podle amerického ministerstva obrany mělo v listopadu 2014 Rusko na Ukrajině (bez zahrnutí Krymu) 7 tisíc regulérních vojáků. Do dnešního dne se na Ukrajině údajně vystřídalo víc než 40 tisíc ruských vojáků. Rusko a ruské organizace aktivně podporují (logisticky, materiálně a taky personálně) separatisty, kteří jsou kombinací místního obyvatelstva, občanů Ruska a sporadicky občanů mnoha dalších zemí. Bez rozsáhlé logistické podpory zvenčí je nemožné vedení bojových operací separatisty v rozsahu, který na východní Ukrajině vidíme. Rusko je jediným státem v regionu, který k tomu má kapacity a motivaci.

Pokud aplikujeme výše navrženou definici, tak o hybridní válce můžeme hovořit zejména v souvislosti s ruským obsazením Krymu a ruskými operacemi do léta 2014. Hodnocení tohoto konfliktu od léta 2014 je méně jednoznačné. Od léta 2014 je zcela zřejmé, že na východní Ukrajině operují vojáci pravidelné ruské armády a v případě potřeby (hrozící porážka separatistů) i celé organické jednotky. Popírání této přímé ruské vojenské participace patří do arzenálu hybridní války. **Na straně druhé přímá vojenská intervence Ruska naznačuje, že hybridní válka narazila na svoje limity.**

3. Jde o nový přístup? Česká akademická debata o hybridní válce

Základním stavebním kamenem konceptu hybridní války je koncept subverze, která se skládá ze čtyřech hlavních etap:

1. demoralizace cílové společnosti,
2. destabilizace cílové společnosti,
3. vyvolání krize v cílové společnosti,
4. převzetí kontroly nad cílovou společností vnitřními silami napojenými na útočníka.

Jde o starý sovětský (marxisticko-leninský) koncept, který SSSR uplatňoval vůči Západu po celou dobu své existence. Útoky na politické autority protivníka, propaganda, vyvolávání nepokojů, zakládání „lidových republik“ atp. jsou dlouho známé komponenty v nové vestě hybridního válčení. Moderní informační technologie umožňují násobení účinku, které přináší novou kvalitu a nebezpečnost tohoto fenoménu.

3.1. Česká akademická debata o hybridní válce

V České republice akademická debata na téma hybridní války téměř neexistuje. Prvním souhrnným pokusem o zhodnocení současných přístupů zahraničních debat o tomto tématu byl článek *Kritický pohled na koncept hybridních válek* od Pavla Zůny v časopise *Vojenské rozhledy* v roce 2010. Kromě všeobecného přehledu západních debat obsahuje Zůnův text několik kritických výhrad. Za prvé, Zůna zpochybňuje hodnocení druhé války Izraele proti Hizballáhu z pera amerického akademika Franka G. Hoffmana, jehož uvádí jako hlavního proponenta termínu hybridní válka. To, jakým způsobem se Hizballáh připravil na dlouho předvídanou invazi dobře známých izraelských sil, podle autora nijak nevybočuje z historicky známých přístupů. Rovněž polemizuje s označením Hizballáhu jako hybridního nepřítele. Za druhé, Zůna kritizuje Hoffmana za to, že ignoruje fakt, že těžištěm hybridního konfliktu v zastavěném prostoru není okupované území nebo terén samotný, ale obyvatelstvo, které se v něm nachází. A konečně, na základě několika historických příkladů vč. Slovenského národního povstání v roce 1944, Zůna ukazuje, že provádění operací za kombinace konvenčního a nepravidelného způsobu vedení boje ještě nezakládá nový koncept. Celkově pak Zůna zdůrazňuje, že koncept hybridních válek a zejména hybridních hrozeb je založen na ne zcela jasných východiscích.

Další český materiál o hybridní válce se objevil v kontextu krize na Ukrajině – článek Petra Zelenky *Je konflikt na Ukrajině „hybridní válkou“?* vyšel v listopadu 2014. Zelenka přichází s vlastním pojetím ukrajinské krize a kritizuje absenci obecně přijaté definice hybridní války. Autor se většinou věnuje analýze ruských aktivit na Ukrajině a již méně kritickému uchopení konceptu hybridní války. Zelenka chápe hybridní válku jako polotvar mezi konvenční a gerilovou válkou. A pokud jde o jedinečnost fenoménu hybridních válek, Petr Zelenka také dochází k závěru, že se nejedná o koncept nový.

Podobně se i text Richarda Stojara *Konflikt na Ukrajině a ruský zásah: Nový způsob vedení hybridní války, nebo aplikace klasických postupů?*, publikovaný ve *Vojenských rozhledech* v roce 2015, věnuje konceptualizaci hybridní války jen nepřímo. Hlavní pozornost upírá na analýzu probíhající ukrajinské krize.

A konečně zde vyšly také akademické publikace zabývající se určitými aspekty hybridní války. Jednou z nich je text Miroslava Mareše *Od subkulturních uskupení až k aktérům hybridní války: současné trendy v konfliktech ve východní Evropě* (originál v angličtině) z roku 2016, který se zabývá otázkou formování a fungování subkulturních aktérů, kteří se mohou přeměnit ve vojenské aktéry a mohou se stát

nástroji hybridní války. Dalším textem českého autora je *Ani konvenční válka, ani kyberválka, ale dlouhodobá a tichá válka hybridní* (originál v angličtině) od Nikolý Schmidta z roku 2014, jenž se zaměřuje na analýzu „kyber“ komponentu hybridního válčení. Detailně se věnuje významu informačních operací a „mentální odolnosti“ jako součástí národní strategie. Schmidt argumentuje, že klasické rozdělení na osoby bojující a nebojující (combatants and non-combatants) je příliš zjednodušující a směřuje naši pozornost na informační operace jako součást komplexní povahy hybridní války.

Celkově lze nicméně konstatovat, že pozornost hybridní válce a hybridním hrozbám se v českém akademickém diskurzu věnuje relativně málo a navíc s tím, že je často zaměřena na současné dění na Ukrajině, resp. celý koncept hybridní války je vnímán velmi kriticky.

4. Potenciál hybridní války

Hybridní válka bývá v mediálním prostoru považována za extrémně nebezpečnou. Většinou se zastánci této teze odvolávají na ruského generála Gerasimova, jenž tvrdí, že hybridní válka může rozvrátit i dobře spravovaný a prosperující stát. Tento optimismus (nebo pesimismus, neboť záleží na úhlu pohledu) je ve světle dosavadní empirické evidence obtížně udržitelný. Při bezpečnostní analýze tohoto fenoménu je důležité jeho možnosti nepodceňovat, ale ani nepřeceňovat. Hlavním problémem pro obránce je identifikovat okamžik, kdy je terčem hybridního útoku. **Obrana proti hybridní válce leží proto v první linii na zpravodajích službách a ve druhé linii na autentické občanské společnosti.** K tomu, aby použití hybridní války mohlo vést k dosažení politických cílů, je třeba naplnění mnoha specifických nezbytných, avšak nikoli dostačujících, podmínek, které teprve ve své konfiguraci generují příznivé bojiště pro hybridní válčení.

Dosavadní empirická evidence naznačuje, že jde minimálně o následující nezbytné, avšak izolovaně nikoli dostačující, podmínky:

1. napadená země je dlouhodobě špatně spravovaný stát, který neplní svoje základní funkce,
2. obyvatelstvo je rozdělené podle několika štěpících linií,
3. potenciální útočník disponuje u části obyvatel napadené země jistou přitažlivostí, a může proto užívat nástroje soft power,
4. napadená země přímo sousedí s útočníkem a není schopná efektivně kontrolovat hranice,
5. napadená země nemá věrohodné spojence a
6. útočník disponuje jistou mírou důvěryhodnosti v mezinárodním společenství,

kteřá mu umožňuje ovlivňovat mezinárodní společenství svojí verzí událostí.

I v případě Ukrajiny, která je v postkomunistickém prostoru prototypem špatně spravovaného státu, jenž je řízen jako firma, která oligarchům snáší zlatá vejce, hybridní válka uspěla pouze v první fázi na Krymu. Ovšem už **ve druhé fázi**, kdy se Rusko povzbuzené úspěchem na Krymu pokusilo rozštípnout Ukrajinu po linii Oděsa – Charkov, **tento koncept fatálně selhal** a porážce ruských nepravidelných sil na východě Ukrajiny bojujících do té doby na zapřenou musela zabránit až otevřená intervence ruských regulérních sil v létě 2014. Ta trvá dodnes a má pro Rusko negativní politické, ekonomické a vojenské důsledky.

Pokud uvažujeme o dalším potenciálu hybridního způsobu válčení proti Západu a jemu blízkým zemím, musíme zohlednit, že **Rusko ztratilo moment překvapení.** Potenciální cíle tohoto způsobu válčení, což v našem regionu znamená hlavně Baltské státy a zprostředkovaně NATO, by nyní byly méně šokovány než v roce 2014. Totéž je relevantní i pro ostatní země Západu. Zda tento závěr platí i pro Bělorusko a země střední Asie je ale otázkou. Některé kroky Běloruska naznačují, že si Lukašenko je vědom těchto rizik.

Hybridní válčení je nutné bedlivě analyzovat a připravovat se na jeho vedení. Země střední Evropy by měly pozornost věnovat zejména Rusku. **Boj proti protivníkovi, který užívá hybridní válku, je úkolem celé společnosti a musí být veden ve všech oblastech.** V neposlední řadě společnost musí být připravena provádět proti útočníkovi hybridní protiútoky zejména na poli informační války a v kyberprostoru. Nicméně podle našeho soudu **mnohem nebezpečnější formou ruské agrese proti členům NATO by bylo opakování gruzínského scénáře, zejména pokud by bylo podpořené jaderným vyhrožováním ze strany Ruska.**

5. Výhled do budoucna: návrh možných opatření ke zlepšení schopnosti státu čelit hybridní válce

- Posilovat schopnost státu plnit jeho základní funkce, a tím loajalitu občanů ke státu. Komunikace s veřejností a zapojení orgánů samosprávy (starostové) jako součást informovanosti na nižší než státní úrovni, stejně jako vytvoření školních programů a občanské výchovy, by k tomuto cíli výrazně přispěly.
- Provádět zpravodajskou a analytickou činnost s cílem odhalit přípravu protivníka k vedení hybridní války a zejména vlastní zahájení hybridního útoku pomocí subverze. Je zcela zásadním dokázat detekovat včasné známky hrozby a jejího zdroje, zejména na samotném počátku konfliktního cyklu.

- Průběžně vytipovávat státy, které by k užití hybridní války mohly sáhnout, a zaměřit na ně pozornost již v době míru. Vůči vytipovaným státům kontinuálně připravovat plány protiopatření jak defenzivního, tak ofenzivního charakteru ve všech oblastech relevantních pro hybridní válčení.
- Systematicky bránit infiltraci politického vedení státu vlivovými agenty potenciálního hybridního útočníka.
- Vhodnou formou seznamovat veřejnost s vlivovými sítěmi, které si potenciální hybridní útočník buduje v cílové zemi útoku, a s jejich modem operandi.
- Posilovat sociální soudržnost země. Aktivní politikou státu nedovolit vytváření různě definovaných společensky vyloučených oblastí (např. na základě etnického, náboženského nebo sociálního klíče atp.), o které by se potenciální útočník mohl opřít a které by mohl zneužít ve své kampani.
- Rozvíjet a budovat politické vztahy s dalšími potenciálními cíli hybridní agrese. Vyměňovat si navzájem zkušenosti jak na vhodných multilaterálních platformách (NATO a EU), tak bilaterálně. V tomto ohledu je zapotřebí více synergie mezi NATO a EU, strategické komunikace a civilního nouzového plánování.
- V oblasti zahraniční politiky usilovat o pokrytí hrozeb spojených s hybridní válkou mezinárodními organizacemi kolektivní obrany, kterých je stát členem.
- Omezovat na minimální nezbytnou míru diplomatické, hospodářské, vojenské a kulturní vztahy se zeměmi, které byly vyhodnoceny jako potenciální hybridní útočník.
- Přiměřenou formou rozvíjet ve státě branné vědomí a provádět osvětovou činnost mezi obyvatelstvem o hybridní válce a způsobech, jak jí čelit. Systematicky rozvíjet v této oblasti spolupráci s autentickou občanskou společností.
- Posilovat flexibilitu a schopnost samostatného jednání na všech úrovních orgánů státní správy, samosprávy a ozbrojených sil státu.
- Rozvíjet celé spektrum schopností potřebných k hybridnímu válčení, zejména zpravodajských schopností, schopností k operacím v kyberprostoru a schopností k informačním operacím.
- Budovat vojenské schopnosti tak, aby byly využitelné jak ve všech typech expedičních operací, tak při obraně teritoria, včetně výcvikových programů a iniciativ na obrannou výchovu.
- Posilovat schopnost policie zasáhnout proti nepravdělným a neidentifikovaným

nepřátelským ozbrojeným formacím bojujícím na zapřenou v samém zárodku jejich pokusů o ochromení a převzetí orgánů státní správy a samosprávy.

- Vytvořit legislativní podmínky k tomu, aby síly policie mohly být na území státu co nejrychleji posíleny armádou v boji s neidentifikovanými ozbrojenými formacemi v době, kdy nebyla státu formálně vyhlášena válka.
- Vědecky studovat problematiku hybridního válčení využitím přístupů všech relevantních vědeckých disciplín.

6. Reakce NATO na hybridní hrozby

Ačkoliv koncept hybridního válčení není nový, projevuje se novými způsoby. Nabízí se tak nový pohled na komplexní bezpečnostní výzvy, kterým NATO v současnosti čelí. Výše zmíněné případové studie ilustrují důležitost koncepce hybridního válčení. Smyslem hybridní války je udržet míru násilí pod úrovní, jež by aktivovala mechanismy tradiční kolektivní obrany. Boj proti hybridním hrozbám vyžaduje změnu alianční strategie, struktury a schopností tak, aby bylo možné včas identifikovat a zmírnit dopady hybridních útoků, vzpamatovat se z nich rychleji a s menšími následky pro sociální, politickou a vojenskou soudržnost Aliance. Severoatlantická aliance musí mít koherentní a celostní strategii, jak čelit hybridním hrozbám zahrnujícím široké spektrum netradičních bezpečnostních výzev včetně terorismu, migrace, šíření zbraní hromadného ničení, narušení dodávek energií a nerostných surovin, nestátních aktérů a zhroutených států. V současnosti je taková strategie důležitější než kdy předtím. Různorodost, složitost a nejasný charakter hybridních hrozeb ukazují na významný trend: posun paradigmatu od tradičního odstrašení k prevenci a odolnosti (resilience).

Není proto překvapením, že odolnost byla jedním z hlavních témat posledního aliančního summitu ve Varšavě v roce 2016. Následně se odolnost stala klíčovým prvkem kolektivní obrany zahrnujícím sedm hlavních cílů: stálost vlád, bezpečnost dodávek energie, zdroje jídla a vody, systém komunikací a dopravy a schopnost efektivně zvládat nekontrolovaný pohyb lidí a neštěstí s mnoha oběťmi. Alianční strategie je založena na mapování potenciálních slabých míst, zřizování systémů včasného varování, zlepšování sdílení zpravodajských informací, zlepšování strategické komunikace a zrychlení rozhodovacích procesů v Alianci. Aliance musí založit svoji strategii boje proti hybridním hrozbám na celostním přístupu (comprehensive approach), jak zdůrazňuje koncepce Vojenský příspěvek k boji proti hybridním hrozbám (*BI-SC input to a new NATO capstone concept for the military contribution to countering hybrid threats*) z roku 2010. Efektivní strategie boje proti

hybridnímu válčení vyžaduje politickou solidaritu a agilnost spolu s dobrými vojenskými schopnostmi. Tento celostní přístup vyžaduje více spolupráce mezi členskými zeměmi NATO. Každá členská země by proto měla zlepšit své schopnosti a postupy nutné k boji s nastupujícími novými hybridními hrozbami.

O autorech:

Doc. PhDr. Zdeněk Kříž, Ph.D., Mgr. Zinaida Bechná, Ph.D. a Ing. Mgr. Peter Števkov působí na katedře mezinárodních vztahů a evropských studií Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně.

Literatura

- Aaronson, Michael – Diessen, Sverre – Kermabon, Yves de – Long, Mary Beth – Miklaucic, Michael (2012): NATO countering the hybrid threat. Prism, Vol. 4, No. 2, s. 111-124. Dostupné z: http://cco.ndu.edu/Portals/96/Documents/prism/prism_2-4/Prism_111-124_Aaronson-Diessen.pdf
- Asmus, Ronald D. (2010): *A little war that shook the world: Georgia, Russia, and the future of the West*. New York: Palgrave MacMillan. ISBN 978-0-230-61773-5
- BBC (2014): Russia hits West with food import ban in sanctions row. *BBC News*, 7. 8. 2014. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-europe-28687172>
- Chicky, Jon E. (2009): *The Russian-Georgian war: political and military implications for U.S. policy*. Policy paper, February. Washington, D.C.: Central Asia-Caucasus Institute. ISBN 978-91-85937-51-6. Dostupné z: https://www.files.ethz.ch/isn/99825/jc09russiageorgia__2_.pdf
- Bērziņš, Jānis (2014): *Russia's new generation warfare in Ukraine: implications for Latvian defense policy*. Policy Paper, No. 2, April. Riga: National Defense Academy of Latvia – Center for Security and Strategic Research. Dostupné z: <http://www.naa.mil.lv/-/media/NAA/AZPC/Publikacijas/PP%2002-2014.ashx>
- Gerasimov, Valery (2013): Tsennost' nauki v predvideniye. *Voyenno-promyshlennyi kur'er*, No. 8 (476), 27. 2. 2013. Dostupné z: <http://www.vpk-news.ru/articles/14632> . Anglický překlad dostupný z: http://usacac.army.mil/CAC2/MilitaryReview/Archives/English/MilitaryReview_20160228_art008.pdf
- Glenn, Russel W. (2009): Thoughts on „hybrid“ conflict. *Small Wars Journal*, 2. 3. 2009. [online] Dostupné z: <http://smallwarsjournal.com/mag/docs-temp/188-glenn.pdf> [cit. 15. 11. 2016].
- Hoffman, Frank G. (2007): *Conflict in the 21st century: the rise of hybrid wars*. Arlington, Va: Potomac Institute for Policy Studies. Dostupné z: http://www.potomacinstitute.org/images/stories/publications/potomac_hybridwar_0108.pdf
- International Herald Tribune (2008): Russia says 64 soldiers dead in fight with Georgia. *International Herald Tribune*, 20. 8. 2008.
- Kubeša, Milan – Spišák, Ján (2011): Hybridní hrozby a vývoj nové operační koncepce NATO. *Obrana a strategie*, Vol. 11, No. 2, s. 5-16. Dostupné z: <http://www.obranaastrategie.cz/cs/aktualni-cislo-2-2011/clanky/hybridni-hrozby-a-vyvoj-nove-operacni-koncepce-nato.html>

- Lindley-French, Julian (2015): *NATO and new ways of warfare: defeating hybrid threats*. NDC Conference Report, No 03/15 – May. [online] Dostupné z: <http://www.ndc.nato.int/news/news.php?icode=814> [cit. 15. 11. 2016].
- McCuen, John J. (2008): Hybrid wars. *Military Review*, March-April, s. 107-113. Dostupné z: <http://www.au.af.mil/au/awc/awcgate/milreview/mccuen08marapr.pdf>
- Mareš, Miroslav (2016): From subcultural groupings to actors of hybrid warfare: current trends in conflicts in Eastern Europe. *Vojenské rozhledy – Czech Military Review*, 25 (mimořádné číslo), s. 123-133. Dostupné z: www.vojenskerozhledy.cz
- NATO (2010): BI-SC input to a new NATO capstone concept for the military contribution to countering hybrid threats. [online] Dostupné z: <http://www.act.nato.int/the-countering-hybrid-threats-concept-development-experiment> [cit. 15. 11. 2016].
- NATO Review (2016): Resilience: a core element of collective defence (2016). NATO Review. 2016. [online] Dostupné z: <http://www.nato.int/docu/Review/2016/Also-in-2016/nato-defence-cyber-resilience/EN/index.htm> [cit. 15. 11. 2016].
- NATO Secretary General (2015): One of our greatest strengths is our ability to adapt. [Remarks at the ACT Transformation Seminar, Washington DC, 25 March, 2015]. Dostupné z: http://www.nato.int/cps/en/natohq/news_118430.htm
- Nemeth, William J. (2002): *Future war and Chechnya: a case for hybrid warfare*. Thesis. Monterey, Ca: Naval Postgraduate School. Dostupné z: <http://hdl.handle.net/10945/5865>
- Poroskov, Nikolai (2006): Gonka perevooruzhenia. *Vremya novostei*, No. 75, 28. 4. 2006. Dostupné z: <http://www.vremya.ru/2006/75/4/150848.html>
- Putin, Vladimir (2015): Vystuplenie na ceremonii otkrytija mezhdunarodnogo voenno-tehnicheskogo foruma "Armija-2015", 16. 6. 2015. Dostupné z: <http://kremlin.ru/events/president/transcripts/49712>
- Rácz, András (2015). *Russia's hybrid war in Ukraine: breaking the enemy's ability to resist*. FIIA Report 43. ISBN 978-951-769-453-7 (web), ISBN 978-951-769-454-4 (print). Dostupné z: <http://www.fia.fi/assets/publications/FIIAReport43.pdf>

- Russia Today (2014): 'United continent': European volunteers fighting Kiev troops in Eastern Ukraine. *Russia Today*, 6. 9. 2014. Dostupné z: <https://www.rt.com/news/183864-ukraine-european-volunteers-fighting/>
- Rühle, Michael (2011): NATO and emerging security challenges: beyond the deterrence paradigm. *American Foreign Policy Interests*, 33, s. 278-282. Dostupné z: <http://www.aicgs.org/site/wp-content/uploads/2012/01/Ruehle-NATO-and-Emerging-Security-Challenges.pdf>
- Putin. Vojna: po materialam Borisa Nemtsova* (2014). [online] Dostupné z: <http://www.putin-itogi.ru/putin-voinal/>, dostupné v angličtině z: <http://www.libertas-institut.com/wp-content/uploads/2015/05/EUFAJ-Special-NemtsovReport-150521.pdf> [cit. 15. 11. 2016].
- Schmidt, Nikola (2014): Neither conventional war, nor a cyber war, but a long-lasting and silent hybrid war. *Obrana a strategie*, Vol. 14, No. 2, s. 73-86. Dostupné z: <http://www.obranaastrategie.cz/cs/archiv/rocnik-2014/2-2014/clanky/neither-conventional-war-nor-a-cyber-war-but-a-long-lasting-and-silent-hybrid-war.html>
- Sputniknews (2014): Kiev turns to WTO over Russia's restrictions on Ukrainian agriculture imports: ministry. *Sputniknews*, 23. 10. 2014. Dostupné z: <https://sputniknews.com/business/20141023194491920-Kiev-Turns-to-WTO-Over-Russias-Restrictions-on-Ukrainian/>
- Ștefănescu, Daniel (2015): NATO Strategy to defeat enemy forces in the hybrid war. *Scientific Research & Education in the Air Force*, Vol. 1, s 113-117.
- Stojar, Richard (2015): Konflikt na Ukrajině a ruský zásah: nový způsob vedení hybridní války, nebo aplikace klasických postupů?. *Vojenské rozhledy*, Vol. 24 (56), No. 1, s. 26-37. Dostupné z: <http://www.vojenskerozhledy.cz/kategorie/konflikt-na-ukrajine-a-rusky-zasah-novy-zpusob-vedeni-hybridni-valky-nebo-aplikace-klasicky-ch-postupu>
- Williamson, Murray – Mansoor, Peter R. (eds.) (2012): *Hybrid warfare: fighting complex opponents from the ancient world to the present*. New York: Cambridge University Press.
- Zelenka, Petr (2014): Je konflikt na Ukrajině „hybridní válkou“? *Mezinárodní politika*, 6. 11. 2014. [online] Dostupné z: <http://www.iir.cz/en/article/je-konflikt-na-ukrajine-hybridni-valkou> [cit. 15. 11. 2016].

Zůna, Pavel (2010): Kritický pohled na koncept hybridních válek. *Vojenské rozhledy*, Vol. 19 (51), No. 3, s. 33-45. Dostupné z: <http://www.vojenskerozhledy.cz/kategorie/kriticky-pohled-na-koncept-hybridnich-valek>

II. Zvyšování odolnosti České republiky proti hybridním hrozbám

Miroslav Mareš

1. Úvod

Česká republika se v současné době potýká se širokým spektrem hybridních hrozeb, a i když je jejich bezprostřední působení v roce 2016 mírně slabší než v letech 2014–2015, nabývají sofistikovanějších a latentnějších forem.

Bezpečnostní systém státu se těmto novým rizikům začal přizpůsobovat. Problematikou se důrazně zabývají složky v resortech vnitra i obrany a výsledky se v daném směru projevují i ve výstupech Auditů národní bezpečnosti. Rozvíjí se i mezinárodní spolupráce v oblasti boje proti hybridním hrozbám a do budoucna lze očekávat zvýšení dynamiky této spolupráce.

Cílem tohoto příspěvku je popsat a kategorizovat nejdůležitější způsoby, jak může stát posílit svoji odolnost vůči současným i budoucím hybridním hrozbám, jakož i identifikovat stávající nedostatky a formulovat několik odborných doporučení. Je důležité začít analýzou historického odkazu a mezinárodního vlivu na české prostředí.

2. Historická zkušenost

Hybridní válka a další hybridní hrozby nejsou novým fenoménem – co se tímto termínem označuje, závisí na definici a konceptualizaci. Bezesporu ovšem současné vzájemné propojení propagandy, rozvracení, energetické manipulace, povstaleckých, polovojenských, špionážních a dalších podobných aktivit, a to jak v rámci tradičního bezpečnostního sektoru, tak v kyberprostoru, představují novou formu hybridní války, jež představuje ohromnou výzvu bezpečnostním systémům celé střední Evropy.

Československo, jakožto předchůdce České republiky, mělo přímou zkušenost s hybridním válčením na konci třicátých let minulého století, kdy nacistické Německo zahájilo „hybridní válku“ za pomoci různých nacistických sudetoněmeckých militantních skupin a masivní protičeskoslovenskou propagandou. Situace kulminovala mnichovskou dohodou v září 1938. V roce 1939 pak byla využita kombinace pro-německých a proti-polských postojů k manipulaci v takzvaném Slezském odboji.

3. Současné hrozby

Dva hlavní zdroje hybridních hrozeb lze identifikovat následovně:

1. současný ruský politický režim a expanzionistické elementy v ruském politickém spektru a u jeho podporovatelů, včetně ruské diaspory a politických sil podporujících ruský expansionismus v zahraničí, a
2. dogmatický islámský expansionismus, včetně politických sil podporujících tuto rozpínavost v různých zemích.

Číňané jsou v České republice také aktivní, nicméně jejich kroky prozatím sestávaly toliko z využití propagandy a špionáže, a lze je tedy těžko posoudit jako hybridní hrozbu či hybridní válčení.

Subverzivní, respektive rozvratné aktivity ze strany Ruska jsou v České republice evidentní po celou dobu její nezávislosti. Tento tlak zesílil koncem první dekády tohoto století, kdy byl oznámen záměr umístit americkou radarovou základnu systému protiraketové obrany na území ČR. Ruská propaganda tehdy podporovala snahy odpůrců, kteří umístění radaru odmítali. Když propukla ukrajinská krize, Rusko posílilo své aktivity masivním trollingem a podporou polovojenských uskupení.

Islamistická hybridní válka cílí na západní společnost a její hodnoty včetně těch, které zastává Česká republika. Česko je známým spojencem Izraele a Spojených států. Antiislámské nálady zde patrně jsou taktéž rizikovým faktorem, nicméně z hlediska globálního džihádismu je strategický význam Česka nižší než strategický význam některých západoevropských zemí (například Francie, Německo, Velké Británie atd.).

4. Mezinárodní dopad na českou odolnost

Bezpečnost České republiky je založena na členství v Severoatlantické alianci a Evropské unii. Její odolnost vůči hybridním hrozbám je úzce spjata s odolností těchto dvou organizací. Většina reakcí NATO na současné hybridní hrozby přišla po krizi na Ukrajině a po vzestupu organizace Islámský stát v roce 2014. Téma hybridních hrozeb sice není významnou součástí strategické koncepce NATO *Active Engagement, Modern Defence* z roku 2010, byly nicméně přijaty nové dokumenty a většinou i konkrétní opatření. Bezpečnostní strategie EU z roku 2003 a ani *Strategie vnitřní bezpečnosti EU: pět kroků směrem k bezpečnější Evropě* hybridní hrozby explicitně nezmiňují. Nicméně *Sdílená vize, společný postup: silnější Evropa – Globální strategie zahraniční a bezpečnostní politiky Evropské unie* přijatá v červnu 2016 se se na hybridní hrozby a odpovídající odolnost EU vůči nim již zaměřuje.

5. Reflexe hybridních hrozeb a hybridní války v českých strategických dokumentech

V roce 2015 přijala vláda České republiky novou verzi Bezpečnostní strategie České republiky obsahující část týkající se hybridních hrozeb, jež v této strategii zauímají významné místo. Audit národní bezpečnosti České republiky jakožto unikátní pokus zkontrolovat a kontrolovat český bezpečnostní systém z roku 2015 rovněž obsahuje části týkající se hybridních hrozeb. V dalších částech dokumentu je pak zahrnuto téma odolnosti vůči hybridním hrozbám (jako například akcím cizích mocností, extremismu, terorismu, počítačové bezpečnosti apod.).

6. Institucionální změny

Tyto strategické dokumenty vytváří základ pro zřizování a restrukturalizaci bezpečnostních institucí. Vládní Centrum pro ochranu před hybridními hrozbami a teroristickými útoky má být zřízeno v rámci ministerstva vnitra. Některé nevládní organizace, jako například Evropské hodnoty, začaly být v oblasti také velmi aktivní.

Prizpůsobování zpravodajských služeb a dalších částí bezpečnostního systému (například složek zabývajících se kybernetickou bezpečností) je průběžný proces, do něhož se zapojují také výzkumné instituce, včetně Masarykovy univerzity. Příkladem budiž výzkumná zpráva Miloše Gregora a Petry Vejvodové s titulem *Analýza manipulativních technik na vybraných českých serverech* z roku 2016.

7. Hlavní nedostatky

Zatímco existující strategie a orgány zaměřené na boj proti hybridním hrozbám tvoří pevné základy, efektivní obrana proti těmto hrozbám vyžaduje spolupráci mezi všemi složkami bezpečnostního systému a stejně tak zapojení demokratické občanské společnosti. Nejdůležitější „zbraní“ proti těmto hybridním hrozbám je sebevědomá demokratická společnost, která je ochotná bránit demokratické hodnoty i svou národní identitu – tato ochota zahrnuje mimo jiné placení daní a odpovídající rozpočet na obranu.

V České republice ovšem existuje patrný rozpor mezi oficiální politikou na jedné straně a laxním přístupem velké části společnosti na straně druhé, což je v případě hybridních hrozeb problém. Ten je dále komplikován silnou pozicí rozpínavých proruských sil v sociálních médiích a v rámci politických institucí (do jisté míry v rámci bezpečnostních sil). Rozpočty na českou obranu a vnitřní bezpečnost se tak vzhledem k potřebě čelit těmto novým hybridním hrozbám jeví jako nedostatečné.

8. Závěrečná doporučení

Tři hlavní doporučení, jak čelit hybridním hrozbám:

1. Pružné přizpůsobování bezpečnostního systému hybridním hrozbám a hybridní válce (strategie a taktika, instituce, právní normy, vládní podpora občanské společnosti a výzkumu), včetně jasného označování těchto hrozeb.
2. Systematické vylepšování bezpečnostního systému tak, aby byl schopen obsáhnout všechny vážné hrozby. Pouze ucelený systém se schopnostmi v rámci vojenské i vnitřní bezpečnosti bude schopen odolat jak „tradičním“, tak „hybridním“ hrozbám. Nezbytným předpokladem je odpovídající financování.
3. Komunikace s lidmi. Je nezbytné vysvětlit, co je hybridní válka, jaké jsou hrozby s ní spjaté a proč je důležité se jim postavit. Jakákoliv přesvědčivá kampaň by měla být otevřená a přátelská, zaměřená na zájmy občanů – nikoliv převlečený McCarthyismus nebo hloupá propaganda. Do kampaně se musí zapojit důvěryhodné osoby.

O autorovi:

Prof. Miroslav Mareš je garantem studijního programu Bezpečnostní a strategická studia na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity a externím poradcem Řídícího výboru Auditů národní bezpečnosti České republiky.

Literatura

- Borák, Mečislav (1996): Česká diverze na Těšínsku v letech 1938-1939. *Slezský sborník*, Vol. XCIV, No. 1, s. 45-53.
- Evropská unie (2016): Sdílená vize, společný postup: silnější Evropa – Globální strategie zahraniční a bezpečnostní politiky Evropské unie. [Brusel: Evropská unie.] Dostupné z: https://eeas.europa.eu/top_stories/pdf/eugs_cs_.pdf
- Evropské hodnoty (2016): Jak ubránit českou demokracii před extremismem?, tisková zpráva [online], Praha, 26. 5. 2016. Dostupné z: <http://www.evropskehodnoty.cz/akce/sireni-extremismu/#more-13130>
- Giles, Keir (2015): Conclusion: is hybrid warfare really new? In: Lasconjarias, Guillaume - Larsen, Jeffrey A. (eds.): *NATO's response to hybrid threats*. Rome: NATO Defense College, Research Division, s. 321-336. ISBN 978-88-96898-12-3. Dostupné z: <http://www.ndc.nato.int/news/news.php?icode=886>
- Gregor, Miloš – Vejvodová, Petra (2016): *Research report: analysis of manipulation techniques on selected Czech websites*. Brno: Masaryk University. Dostupné z: https://www.academia.edu/27650969/Research_Report_Analysis_of_Manipulation_Techniques_on_Selected_Czech_Websites
- Kural, Václav - Vašek, František (2008): *Hitlerova odložená válka za zničení ČSR*. Praha: Academia. ISBN 978-80-200-1657-7.
- Ministerstvo zahraničních věcí České republiky (2015): *Bezpečnostní strategie České republiky 2015*. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. ISBN 978-80-7441-005-5. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/bezpecnostni-strategie-2015.pdf>

Hybridní válka jako nový fenomén v bezpečnostním prostředí Evropy

Aktualizované a rozšířené druhé vydání

Pro Informační centrum o NATO vydalo Jagello 2000.

Jagello 2000, Výstavní 8, 709 00 Ostrava

Tel./Fax.: (+420) 597-479-208

e-mail: jagello@jagello.org

www.jagello.org

Odpovědný redaktor: PhDr. Petr Zlatohlávek

Obálka a grafická úprava: Ivan Zít

2. vydání, 2016

NEPRODEJNÉ

© **Jagello 2000**, 2016

ISBN 978-80-904850-4-4

Návrh definice hybridní války

Hybridní válka je ozbrojený konflikt vedený kombinací nevojenských a vojenských prostředků s cílem jejich synergickým efektem přinutit protivníka k učinění takových kroků, které by sám o sobě neučinil. Alespoň jednou stranou konfliktu je stát. Hlavní roli při dosažení cílů války hrají nevojenské prostředky v podobě psychologických operací a propagandy, ekonomických sankcí, embarg, kriminálních aktivit, teroristických aktivit a jiných subverzivních aktivit obdobného charakteru. Vojenské operace útočníka jsou vedeny na zapřenou nepravidelnými silami kombinujícími symetrické a asymetrické způsoby vedení bojové činnosti proti celé společnosti a zejména proti jejím politickým strukturám, orgánům státní správy a samosprávy, ekonomice státu, morálce obyvatelstva a ozbrojeným silám.

Výzkumně prezentační projekt Jagello 2000
realizovaný ve spolupráci
s Fakultou sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně
a se Zastoupením Evropské komise v České republice.